

Müessir Fiile Bağlı Yabancı Cisim Aspirasyonundan Gelişen Mekanik Asfiksi Olgusu

ŞEMSİ GÖK^{a,b)}, BİLGE KIRANGİL^{b)}

^{a)} İstanbul Üniversitesi, Adli Tıp Enstitüsü ve Cerrahpaşa Tıp Fakültesi Adli Tıp Anabilim Dalı; Adalet Bakanlığı Adli Tıp Kurumu, İstanbul, Türkiye

^{b)} Adalet Bakanlığı Adli Tıp Kurumu İstanbul, Türkiye

REFERRING TO A CASE OF MECHANICAL ASPHYXIA DUE TO FOREIGN BODY ASPIRATION CAUSED BY ASSAULT AND BATTERY

Summary

One of the types of forced death studied under the title of suffocation, occurs as obstruction of the respiratory tract by foreign bodies from mouth to bronchi at any level. The origin is homicidal in neonatal period and accidental in infancy, early childhood and adolescence.

In our case, 50 years old female, after a traumatization into her face, an upper incisor tooth with its golden crown fell down and impacted to the main right bronchus causing death due to bronchospasm. Foreign body aspiration due to assault and battery is found interesting etiologically, and the topic of choking is discussed generally through this case.

Keywords: Choking - Assault and Battery

Özet

Suffocation başlığı altında incelenen zorlu ölüm şekillerinden birisi de, solunum yollarının ağız içinden bronşlara kadar herhangi bir seviyede yabancı cisim ile tıkanması sonucu ortaya çıkar. Orijini yeni doğanlarda cinayet; mama ve oyun çocukları ile erişkinlerde kazadır.

İncelediğimiz vak'ada, 50 yaşında bir kadının yüzüne yönelik travma sonucu kopan altın kaplama üst ön kesici dişlerinden birisinin sağ ana bronşa girmesi nedeniyle bronkospazmdan öldüğü tesbit edilmiştir. Yabancı cisim aspirasyonunun müessir fiilden kaynaklanması etyolojik açıdan ilginç bulunmuş ve bu vak'a nedeniyle yabancı cisim aspirasyonundan gelişen mekanik asfiksi tartışılmıştır.

Ağız içi, farinks, larinks, trakea veya bronşların yabancı bir cisim ile tıkanmasından gelişen zorlu ölüm, "Tıkama-Tıkanma (*Suffocation*)" başlığı altında incelenen ölüm şekillerinden birisidir. Ayrıca özofagusu giren bir yabancı cismin trakeaya baskı yapması

veya larinks tümörlerinin tıkaçıcı etkisi ile bu tür bir ölüm meydana gelebilmektedir.

Yeni doğanlarda orijini cinayettir. Çocuk öldürme yöntemlerinden birisidir. Bu amaçla çocuğun ağzı içine veya boğazına parmak, pamuk, bez, kağıt gibi yabancı cisimler sokulur. Otopsi sırasında bu yabancı cisimleri veya travmatik belirtileri bulmak mümkündür. Ancak ıslak bir tülbent kullanılmış ve daha sonra çekilmişse genel asfiksi bulguları dışında herhangi bir travmatik değişim görülmez.

Mama ve oyun çocukları ile erişkinlerde orijin genellikle kazadır. Yutma refleksi tam gelişmemiş olan mama çocuğu çağındaki küçüklere verilen katı gıdalar solunum yollarına kaçabilir. Küçük oyun çocukları ise her türlü yabancı cismi ağızlarına alırlar. Gülme, ağlama veya güçlü soluk alma sırasında ağızlarında bulunan yabancı cisimler solunum yollarına girebilir. Erişkinlerde yemek sırasında büyük bir lokmanın trakeaya girmesi veya özofagusta takılması sonucu trakeaya baskı yapması ile solunum yolları tıkanabilir.

Sarhoş kişilerde, epilepsi veya paralizi jeneral gibi hastalığı olanlarda ya da çocuklarda kusma sırasında, kusulan materyalin trakeaya girmesi ile veya yine alkol ya da başka bir nedenle meydana gelen stupor durumlarında takma dişlerin farinks ve larinkse kaçması ile solunum yollarının tıkanması sonucu ölüm ortaya çıkabilir (1-4).

Büyük yabancı cisimler solunum yollarını genellikle farinks seviyesinde tıkararak havanın larinkse girmesini önlerler. Bu durumda da ölüm, solunum yollarının yabancı cisimle tamamen tıkanması sonucu doğrudan havasızlıktan meydana gelir. Daha küçük yabancı cisimler solunum yollarının tamamen tıkanması için yeterli olmayabilirler, ancak larinks mukozasına etki ederek larinks spazmı meydana getirmek suretiyle havasızlıktan ölümlere yol açarlar. Yine larinks mukozasının ve dolayısıyla bu bölgedeki sinir uçlarının büyük veya küçük bir yabancı cisimle uyarılması sonucu gelişen inhibisyon da ölüm nedeni olabilir.

Yabancı cisim larinks geçerse trakeanın bifurkasyonu hizasında tıkanma yapabilir veya bronşlara inebilir. Bifurkasyon seviyesinde kalan bir yabancı cisim havanın akciğerlere geçmesine engel olur, ölüm havasızlık sonucu ortaya çıkar.

Yabancı cisim larinks, trakea veya bronşları tıkadığında bronşioler spazm oluşabilir. Bunun sonucunda da havasızlıktan ölüm ortaya çıkar.

Yabancı cisimlerin özellikle bronşları tıkaması sonucu ve kişiyi süratle ölüme götürmediği hallerde ölüm; pnömoni, akciğer abseleri ve bronşiektazi gibi komplikasyonlarla meydana gelebilir (4-6).

VAK'A BİLDİRİSİ

Yaşı ve Cinsiyeti : 50/kadın (E.A.)

Mahkemesince sorulan hususların yanıtlanabilmesi için gönderilen adli tahkikat dosyasının tetkikinde :

1.6.1984 günü çıkan bir kavgada kazma, girebi, veya balta darbelerine maruz kaldığı, fenalaşarak yere düştüğü ifade edilen yaralının, olayı müteakip hastaneye götürüldüğü anlaşılmıştır.

İlgili hastanece düzenlenen belgede, adı geçeninin, olay günü derin komada müracaat ettirildiği, sol mandibula fraktürü saptandığı, solunumun hırıltılı olduğu, 10 dakika içinde eks olduğu; hasta tabela ve müşahade kağıtlarının çıkarılmadığı, ameliyat bülteni veya herhangi bir tıbbî belge ile röntgen grafilerinin bulunmadığı bildirilmiştir.

Aynı günlü ölü muayene ve otopsi zaptında, sağ göz altında 3 x 2 cm ebadında ekimoz, sol dudak bileşiğinde parçalı kesik şeklinde 2 x 2 cm'lik yara, alt dudak iç yüzde 2-3 adet 0.5 cm'lik ısırmadan olduğu tahmin edilen yara bulunduğu tesbit edildi. Üst çenedeki ön kesici dişlerden 2 tanesinin kırılmış, yerlerinin kanamalı ve sıyrıklı olduğu görüldü. Dilin 1/3 ön kısmında 3 x 1 cm ebadında 0.5 cm derinlikte birbirine paralel, muhtemelen ısırmaya bağlı kesi şeklinde yaralar bulunduğu; sol kulak önünde 1 x 0.5 cm ebadında ödem tesbit edildiği; çene ucunda solda, dudağın 5 cm aşağısına kadar 7-8 cm çapında, elips şeklinde cilt ve ciltaltı kesigi bulunduğu, stile ile kontrolde 8 - 10 cm derinlikte olduğunun anlaşıldığı; sol omuz üst kısmında 1 x 2 cm ebadında ekimoz ile sırta sağ lomber bölgede tahminen 10 günlük ekimoz mevcut olduğu, çene ucundaki yaranın silah yarası olması ihtimali nedeniyle röntgen çekildiği, kafa grafilerinde yabancı cisim görülmediği, göğüste (sağ meme ucu hizasında) orta çizgiye yakın ve 6., 7. kaburgalar civarında mermi çekirdeği görünümünde bir cismin tesbit edildiği; saçlı deri altında sağ kulak arka üst kısmında 2 x 2 cm ve kulak üst kısmında 1 x 1 cm ebadında ekimozlar bulunduğu, kafatası ile beyin zarlarının sağlam olduğu, alt çene derisinin açıldığı, çene ucundaki yara hizasında çene kemiğinin sol kısmının parçalı şekilde kırılmış olduğu, aynı kemiğin sağında da önceki kırığa simetrik parçalı kırık bulunduğu; göğüs açıldığında, sağ akciğere giden ana bronşa bir adet altın kuron (kaplama diş) bulunduğu; batin organlarında bir özellik bulunmadığı bildirilmiştir.

Adli Tıp Kurumu Fizik İncelemeler İhtisas Dairesi'nin raporunda, gönderilen otopsi materyalinin altın kaplama bir diş olduğu bildirilmiştir.

Adli Tıp Kurumu I. İhtisas Kurulu mütalaasında:

".....ölmeden önce müessir fiile maruz kalmış olduğu, yüz bölgesine yönelik travmalardan alt çene solundakinin cilt üzerindeki uzunluğu ve derinliği dikkate alındıkta, girebi isabeti ile oluşabileceği, bu yara ile lokalizasyonu itibarı ile sol dudak bileşiğindeki yara, üst çenedeki diş kırıkları ve alt çene kemiğindeki sol ve sağ tarafta mevcut kırıkların tümünün tek bir darbe ile meydana gelmiş olabilecekleri,

Dolayısıyla, ağız ve çene bölgesine yönelik bir adet, sol göz ile sol omuz bölgelerine yönelik birer adet, sol temporal bölgeye yönelik iki adet olmak üzere toplam beş ayrı travmatik lezyon bulunduğu, bunların hayatı önem taşımadıkları, ancak yüzün alt kısmına yönelik travma nedeniyle kırılan altın kaplamalı dişin aspirasyonu sonucu solunum yollarında gelişen bronkospazma bağlı mekanik asfiksiden ölmüş olduğu....." sonucuna varılmıştır.

TARTIŞMA

Ağız içi, farinks, larinks, trakea veya bronşların yabancı bir cisim ile tıkanması sonucu meydana gelen ölümler, genellikle yeni doğanlarda cinayet; mama ve oyun çocukları ve erişkinlerde de kaza sonucu ortaya çıkmaktadır.

İncelenen literatürde, erişkin kişilerle ilgili vak'alardan birinde, şeftali yiyen bir şahsın boğazına şeftali çekirdeğinin kaçarak hava yollarını tıkadığı; bir diğerinde, evinde

ölü olarak bulunan alkol almış bir şahsın otopsisinde bir ucu özofagusta diğer ucu trakeada kalan büyük bir işkembe parçası tesbit edildiği bildirilmiştir. Bir başka vak'ada, balık pazarında bağırarak balık satan bir kişinin özofagusuna başının üzerinde tuttuğu balık kaçmış, trakeasının baskı altında kalmasıyla havasızlıktan ölüm meydana gelmiştir (1). Bir diğer vak'ada, yeniyıl partisinden dönen dört arkadaşın üçünün uyuduğu sırada, bir soğan turşusunu ağzına atan diğeri, daha sonra uyanan arkadaşlarınca ölü olarak bulunmuştur. Otopside glottisin bütün soğanla tıkanmış olduğu saptanmıştır (3).

Literatürde, erişkinlerde kaza sonucu meydana agelen bu tür tıkanma ölümlerine pek çok örnek bulmak mümkündür.

İncelenen literatürde, müessir fiil sırasında ağızdan kopan bir dişin ana bronşlardan birine kadar i-nerek bronkospazma yol açmak suretiyle ölüme neden olması ve özellikle bu ölümün müessir fiilden kaynaklanması tarzında bir diğer vak'aya rastlanmamış olduğumuzdan, saptadığımız bu vak'ayı yayınlamayı uygun bulduk.

KAYNAKLAR

- 1- Gök, Ş. (1968) *Adli Tıp*, s.221-233, 2.baskı, Garanti Matbaası, İstanbul.
- 2- Özen, H.C. (1983) *Kısa Adli Tıp Ders Kitabı*, s.102-103, 3.baskı, I.Ü.Tıp Fak.Yayınları No.111, İstanbul.
- 3- Simpson, K. (1972) *Forensic Medicine*, pp.90-91, 6th ed., The Chaucer Press, Suffolk.
- 4- Gordon, I., Shapiro, H.A. (1982) *Forensic Medicine. A Guide to Principles*, pp.118-120, 2nd ed., Kyodo Shing Loong Printing Industries Ltd., Singapore.
- 5- Robinson, A.E., Lucas, B.G.B., Thomas, F.C. (1976) in *Gradwohl's Legal Medicine* (Camps,F.E.,ed) pp.334-335, 3rd, ed., John Wright & Sons Ltd., Bristol.
- 6- Greshan,G.A. (1978) in *the Pathology of Violent Injury* (Mason,J.K.,ed) pp.181-196, Fletcher & Sons Ltd., Norwich.

Ayrı baskı için :

Prof.Dr. Şemsi Gök
Adli Tıp Kurumu
Cerrahpaşa,İstanbul